לג א מיי' פי"ג מהלכות מעה"ק הלכה י:
לד ב מיי' שם הלכה ד:
לה ג מיי' שם הלכה י:
לו ד מיי' פי"ג מהלכות תמידין ומוספין הלכה יח.
לז ה מיי' פי"ג מהלכות שם הלכה ו:
לח ו ז מיי' פ"ג מהל' ברכות הלכה ט טוש"ע א"ח סימן קסח סעיף י:

אמר רבה איזהו דבר שצריך שני מיעוטין הוי אומר זו מנחת מאפה: **מתני'** מנחת ישראל קופל אחד לשנים ושנים לארבעה ומבדיל, מנחת כהנים קופל אחד לשנים ושנים לארבעה ואינו מבדיל, מנחת כהן משיח לא היה מקפלה, רבי שמעון אומר מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן פתיתה מפני שאין בהן קמיצה וכל שאין בהן קמיצה אין בהן פתיתה, וכולן פותתן כזיתים: **גמ'** תנו רבנן פתות יכול לשנים תלמוד לומר פתים, אי פתים יכול יעשנה פירורין תלמוד לומר אותה, אותה לפתיתים ולא (פתיתה) לפתיתים הא כיצד מנחת ישראל קופל אחד לשנים ושנים לארבעה ומבדיל מנחת [כהנים] וכהן משיח היה מקפלה ובה והא אנן תנן לא היה מקפלה אמר רבה אינו מקפלה לארבעה אבל מקפלה לשנים: רבי שמעון אומר מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן פתיתה: אמר רב יוסף האי חביצא דאית בה פירורין כזית מברכינן עליה המוציא לחם מן הארץ אי לית בה פירורין כזית מברכינן עליה בורא מיני מזונות אמר רב יוסף מנא אמינא לה דתניא היה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה נטלן לאכלן אומר המוציא לחם מן הארץ ותנן וכולן פותתן כזיתים אמר ליה אביי ולתנא דבי רבי ישמעאל דאמר מפרכן עד שמחזירן לסלתן הכי נמי דלא מברך המוציא, וכי תימא הכי נמי והתניא ליקט מכולן כזית ואכלו אם חמץ הוא ענוש כרת אם מצה הוא אדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח הכא במאי עסקינן בשעירסן אי הכי היינו דקתני עלה והוא שאכלן בכדי אכילת פרס ואי בשעירסן שאכלו מיבעי ליה אלא הכא במאי עסקינן בבא מלחם גדול, מאי הוי עלה רב ששת אמר אפי' פירורין שאין בהן כזית אמר רבא והוא דאיכא תוריתא דנהמא עלייהו:

מתני'

איזהו דבר שצריך שני מיעוטין כו' · תימה דלעיל בסוף כל המנחות באות מצה (דף נב:) גבי הגשה דכתיבי מיעוטי מוכח [טז] ממשמעותא מקמא שתי הלחם ולחם הפנים דאין מהן להגיש ומיעוטא שני מנחת נסכים שאינה באה בגלל עצמה ומיעוטא שלישי מנחת כהנים ומנחת כהן משיח שאין מהן לכהנים והשתא הכא גבי יציקה דאיכא תרי מיעוטי נמי דלא צריך למעוטי שתי הלחם ולחם הפנים שאפילו שמן אינה טעונה כדממעטינן להו בפרק כל המנחות (דף עה שם) מכל מקום עוד קשה למעוטי מנחת נסכים ואדרבה למעוטי מנחת כהנים ומנחת כהן משיח מטעמים דהתם ויש לומר דלא דמי דגבי הגשה איכא תלתא מיעוטי ולא שייך לאוקמי כולהו במנחת מאפה אבל הכא דליכא אלא תרי מיעוטי ואיכא לקומי תרוייהו במנחת מאפה מוקימינן: **חביצא** · פי' בקונטרס תבשיל שקורין פנאדי"ק שמפררין בו פת וקשה מה ענין זה אצל מנחות שהבישול מבטל כאן תורת לחם ואי משום דדינן דמנחה חשיבא כבישול דחביצא והא בסמוך מייתי עלה ליקט מכולן דליכא שום מינן ועוד אמרינן בפרק כיצד מברכין (ברכות לז:) גבי חביצה מחבצה באפייה ובשלה בזמן שהפרוסות קיימות מברך המוציא אין הפרוסות קיימות מברך בורא מיני מזונות משמע אין הפרוסות קיימות אפילו יש בהן כזית ועוד בסמוך דקאמר ולרבי ישמעאל דמחזירן לסלתן הכי נמי דלא מברך המוציא הכי בעי למימר דמברך וכי יש לך אין פרוסות קיימות יותר מזה ומפרש ר"ת [יז] דחביצא הן פתיתין דקין שמדביקין אותן על ידי דבש או על ידי חלב ושמן כעין מינין של מנחה ובערוך פי' כעין חבילה דתמרי שפירר הפת בקערה ושופך מרק עליה: **היה** עומד ומקריב מנחות בירושלים · *פירש בקונטרס כהן שלא הביא מנחה בשנה זו ולא היה לומר הביא דמנחת כהן כליל היא ובמנחה הנאכלת מיירי כדקאמר נטלן לאוכלן ויש לפרש כהן שלא הקריב מנחה בשנה זו ומיירי במנחת ישראל *ועוד לשון אחר פירש ישראל שלא הביא מנחה מימיו וקשה דנטלן לאוכלן קתני וישראל לא מצי אכיל וה"ר [יח] שמשון פירש בברכות (דף לז:) דדוקא במנחות לפי שאין רגילין להתנדב מנחות ולא אפשר לומר כן דבתוספתא' קתני נמי הכי גבי זבח ונראה לפרש דלפי שהיו [יט] משמרות מתחדשות ומתחלפות פעמיים בשנה [כ] ולכל משמרה היו בתי אבות נמצא שלא היו מקריבין אלא שני ימים בשנה וזמן קבוע להם להקריב לתאי שנה יום אחד לפיכך מברך אזבח ואמנחה שהחייט לזמן: **ליקט** מכולן [כא] · אחמשת המינים קאי ובפסח והא ליכא למימר אמנחות קאי דקתני אם חמץ הוא וכל המנחות באות מצה כך פירש בקונטרס ויש פירושים שכתוב בהן אפתיתין שאין בהן כזית ולא אתפרש לן היכא: **אפילו** פירורין שאין בהן כזית · וא"ת הא דאמרינן בפרק כיצד מברכין (שם לט:) פת נטמה בקערה מברכין עליה המוציא ופליגא דר' חייא בר אבא דאמר צריך שתכלה ברכה עם הפת הכי דמי אי דליכא לחם אחר הא מסקינן הכא דמברך המוציא ואי דאיכא לחם אחר על הגדול מברך דעד כאן לא פליגי התם אלא בפתיתין גדולים ושלימים קטנים אבל פתיתין גדולים ופתיתין קטנים פשיטא *[כב] דאי לאיכא לחם אחר שלם דהאי לחם מברך ונראה לפרש דמיירי התם בככר שמפרר ממנו בקערה לשם ברכה כדי לברך עליו המוציא [כג]):

*) [וע"ע תוס' ברכות לט: ד"ה פת]

הוי אומר [זו] מנחת מאפה · שיש בה שני מינין חלות ורקיקין לפיכך צריכה ב' מיעוטין שלא קממעט מהאי תרי מיעוטי: **מתני'** קופל · כמו כופל חלה אחת לשתים ושתים לארבע: ומבדיל · מפורר היינו פתיתה: מנחת כהנים קופל · כדי לקיים מצות פתיתה: ואין מבדיל · וכולה כליל: מנחת כהן משיח · היינו חביתין: לא היה מקפלה · כשאר מנחת כהנים לפי שהיא חובתו ואין נקמצת [ו] כלל וכליל היא: רבי שמעון אומר מנחת נדבה של כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן פתיתה · כלומר שלא היה מקפלן וכו' ופליג את"ק דסבר מנחת כהנים קופל: וכולן · שצריכין פתיתה מקפלן שנים לד' וד' לח' וח' לט"ז עד שיהו פתיתין כזיתים · פ"א וכולן פתיתין כזיתים שיכול לפותתן עד שיהו הפתיתין כזיתים אבל פחות מכזיתים אין יכול לפותתן כ"ש · ואיכא דאמרי וכולן פתיתין כזיתים שהיה עושה מן העשרון י' חלות ומכל חלה וחלה ארבעה פתיתין ולא היה בכל *פת אלא כזית · ולא מ"ה: **גמ'** ת"ל פתים · דמאי למכתב תעשינה פתות וכתיב פתים *דמשמע לשני פתים יותר: תלמוד לומר אותה [ז] לפתיתים · היינו אותה לפתיתים דהיינו אחד לשנים וב' לד' ולא יותר: *ומבדיל · וסדר קומץ לה ולא (א) יותר מפתיתה לפתים לפירורין: ואינו מבדיל · דכיון דאין צריכה קמיצה אין צריכה הבדלה: אבל מקפלה לשנים · דכיון דאין שלא תני עשרון אין מקפל אלא לשנים: האי חביצא · ([ח] של רקיקין): היה עומד ומקריב מנחות בירושלים · כהן שלא הקריב כהן זה עדיין מנחה מימיו או שהקריב מנחה חדשה כגון מנחת העומר אומר כהן שהחיינו: נטלן · הכהן לאוכלן: מברך · הכהן המוציא ותנן וכולן כל המנחות אפילו מנחת העומר פותתין כזיתים אלמא מברך הכהן המוציא ואי לא הוו בהן כזיתים לא הוה מברך: ליקט מכולן · [ט] הפירורין כזית: ואכלן אם חמץ כו' · ומדיוצא בהן ידי חובתו דחשיב ליה לחם נמי מברך עליו המוציא: הכא במאי עסקינן · דקתני ליקט מכולן: בשעירסן · שקיבץ הפירורין ביחד [י] וגללן ביחד ועשאן גוש אחד והוו כזית: אי הכי היינו דקתני עלה והוא שאכלן · לאותן פרורין: כשיעור אכילת פרס · שלא שהה בין פירור לפירור יותר מכדי אכילת פרס דהתם הויא אכילה ויוצא בה ידי חובתו: ואי בשעירסן · [יא] שנבלן דהוו חתיכה אחת: שאכלו מיבעי ליה · דכיון דתני שאכלן משמע [יב] דרוב פירורין הם ולא חתיכה אחת שלא פירסם: אמר ליה · רב יוסף אלא לעולם [יג] שלא עירסן ואפילו הכי לא תפרוך: הכא במאי עסקינן · דיוצא בפירורין כגון שבאו מלחם גדול שעדיין הוא בעין הככר שבאו ממנו והוי חשוב ובר ברכה [יד] הלכך פירורין נמי שלקטן [טו] חשובין נינהו ומברך עליהן אבל במנחות שפירקן ולא נשתייר מהן דבר חשוב איכא לך דבעינן כזית והאי חביצא נמי דקאמר אי אית בה כזית וכו' אף על פי שבאו מלחם גדול אי לא הוי כזית לא · אפילו פירורין שאין בהן כזית לענין (ב) המוציא: אוריתא דנהמא · היכא בהן מראה לחם ולא שיהו פרדי כל כך שאין מראה אם הם לחם או לא:

מתני'

רש"י כתי'

איזו דבר שצריך שני מיעוטים · שני מקראות עליה והיא: הוי אומר זו מנחת מאפה · שבאה משני מינין ואי קשיא גבי פתיתה נמי ליפרוך תימא לשולים מנחת כהנים שהרי משמעה מנחת כהנים הוי ליה לגבוי כדין מנחת מחבת ומרחשת כתיבה בה משום דממעטינן מנחת יחיד ונסכים כתיב בפרשה ולמעוטי שתי הלחם ולחם הפנים דלבור כן וגם יציקה לא צריך למעוטי שתי הלחם ולחם הפנים שאפי' שמן אינן טעונין כדמתמעט להו בפ' כל המנחות באות מצה: מתני' קופל · מפרר: ומבדיל · משום דבעי קמיצה: מנחת כהן · אינו מבדיל משום דלא בעי קמיצה: וכולן פותתן כזיתים · פתיתין דקות כזית ור"ש קאמר ובהאי פליגי: גמ' פתות · היינו שנים דכיון דקבר הוי ליה שתי פתיתות ומדכתיב פתים פתיתה בה שתי פתיתות משמע דהוי ארבעה: אלא פתיתין לפתיתין: ור"ש דאמר וכולן פותתן כזיתים דרים ליה הכי פתות יכול פתיתין גדולים ת"ל פתים, אי פתים יכול פותתים מכזית ת"ל "אותה": מקפלה · קופל ולא כתיב בה אלא מנחת פתים ולא פתות אותה פתים: חביצא · תבשיל שקורין פלנקיק שמפררין בה פת: פירורין כזית · דכמה פירור איכא כזית: היה עומד · כהן שלא הביא מנחה בשנה זו · ליתנה אחרינא, ישראל שלא הביא מנחה מימיו: נטלן לאכלן · כהן: ותנן · במתני' וכולן פותתן כזיתים אלמא פתיתין כזית מברכינן עליהן המוציא: מפרכן · למנחות לאחר אפייתן: ליקט מכולן · אפתיתין קאי דקתני ולחם חמץ הוא וכל המנחות באות מצה: אם מצה כו' · אלמא חשיבי: כשעירסן · עלגן ולישן יחד לכזית שלם: בבא מלחם גדול · פירורים פחות מכזית שפתתן מלחם גדול כן חשובות אגב אבישן דהוי פתתן הוי לחם יותר מכזית ומשום הכי לברך על הפירורין שנטל מן הלחם: מאי הוי עלה · דברכה דהמוציא: תוריתא דנהמא · שיהא מראית לחם:

רבינו גרשום

שצריך ב' מיעוטין' לפי שיש בה ב' מינין: קופל · כמו כופל: החלה אותה לשתים ושתים לארבע ומבדיל · והיינו פתיתה: מנחת כהנים קופל כו' · כדי לקיים בה קצת פתיתה: ואינו מבדיל · ודאיל והיא כולה כליל: מנחת כהן משיח לא היה מקפלה · כשאר מנחת כהנים לפי שהיא חובתו ואינה נקמצת כלל וכליל היא: וכולן שצריכין פתיתה מקפלן שנים לארבעה וד' לח' וח' לט"ז עד שיהו פתיתין כזיתים: פתות יכול לשנים ולא יותר ת"ל אותה (נמי) לפתיתים שיעשה אותה פתות · פתים דהיינו א' לב' וב' לד' ולא (א' מפתיתה) פתיתה לפתיתין לפירורין: חביצא · שקורין בלע"ז פניקאש"א:

ליקט מכולן מכל הפירורין עד שיהו כזית סוריתא [אדם יוצא בהן] ידי חובתו הכי נמי ומברך עליהו המוציא: הכא במאי עסקינן דיוצא בהן כגון שעירסן · שקיבץ הפירורין ביחד ולשן והוו כזית: אי הכי דקתני עלה והוא שאכלן · ואותן פירורין שליקט: כשיעור כדי אכילת פרס · ולא שהה בהן יותר הויא אכילה ויוצא: ואי בשעירסן · שאכלן דהויא חתיכה אחת שאכלו מבעי ליה וכשאומר שאכלן משמע דהרבה פירורין הם ולא חתיכה אחת: אלא הכא דפירורין קאמר ומהכא לא תקשה דהכא במאי עסקינן דיוצא בפירורין שליקט בהן דבאו מלחם גדול · דאיכא ועד דבאו ממנו אכתי הוי חשוב וקאי ובר ברכה הוא הלכך פירורין נמי שליקטן בר ברכה נינהו אבל המנחות שפירכן כולן ולא נשתייר בהן דבר חשוב אכתי לא ידעינן: תאוריתא דנהמא · שיהא בהן מראה לחם ולא דקין הרבה שאין (ודאי) [נראה] אם הוו לחם אם לאו:

פסחים · ד"ק

דמרבע לגבי · ד"ק

ר"א מכ"ד ולא פתיתה לפתיתין לפירורין כס"ד ומס"ד וכו' ולא יותר לא יוס"ד ד"ק

נ"ל שקורין פנאדי"ק שמפררין בתוך החלב לחם וכן נראה ממ"ש בערוך

ברכות לז פ"ש

שם

כמו רש"י שלפנים אלא גם בברכות לא פי' כן · ה"ק [עי' תוס' ברכות לז:]

כן פירש בקונטרס בברכות [וכ"ה בתוס' כ"י]

שיטה מקובצת

א] ולא פתיתה לפתיתין: לס"ד כולן פותתן צריך לומר אותן לפתיתין פתות שכוות ותנא דבי רבי ישמעאל האומר פותתן עד שתהא מחזיר לסלתן לית ליה האי דרשא דהכא: ב] אי אית בה: ג] אומר שהחיינו וקימנו לזמן הזה והגיענו ברוך בנוסח: ד] פתיתין כזיתים תיבת בזית נמחק: ה] ליקט מכולן מחמשת המינים א"נ מכל מיני לחם: ו] תיבת כלל נמחק: ז] תיבת לפתיתים נמחק: ח] חביצא שליקוק: ט] מכולן מכל הפירורין: י] ביחד וגללן: יא] שנבלן אחר נמחק: יב] משמע דהרבה פירורין: יג] שלא עירסן: יד] ברכה הוא: טו] שלקטן ממנו: טז] ממעטי' מכשמעא קמא: יז] דחביצא הוא בלא בישול כמו המחובץ והמבכן · ת"א: יח] הה"ר שמשון פירש: יט] שהיו המשמרות: כ] בשנה הכ"ד משמרות והיו ולכל משמרה היו ששה בתי אבות: כא] מכולן כזית: כב] פשיטא וכ"ש היכא דאיכא לחם כו' בקערה מתחלה לשם: כג] המוציא ומ"ה קאמר דשוב הוא לברך עליהם המוציא ור' חייא סבר צריך שתכלה ולכך שלימים עדיף:

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה ומבדיל וכו' ולא יותר מפתיתה כס"ד והיבות לפתים לפירורין נמחק: (ב) ד"ה הכא במאי וכו' לענין המוציא ואם יש הלחם בעין אפילו פירורין כנ"ל והד"ה:

נושא
פתיתה
א) מנחת ישראל
ב) מנחת כהנים
מנ' הן ולט
את מנחת
כהנים כד'
כתיתה כזו
מאחר שאין בה קמיצה

נושא
ברכת "המוציא לחם"
על פירורין כזית
מקנה
אי איתא / לית בה

מקנה △ (מיקב)
קושיות
▽ תשובות

"במאי עסקינן"